Cynllun Cydraddoldeb Strategol

2024-28

Rhagair

Mae'n bleser gen i gyflwyno Cynllun Cydraddoldeb Strategol Cyngor Gwynedd ar gyfer 2024-28.

Mae'r Cynllun yma yn cynnwys 5 Amcan Cydraddoldeb, sef y gwaith penodol fydd Cyngor Gwynedd yn ei wneud ar gyfer gwella tegwch o fewn ein mudiad. Mae'r amcanion yma'n cyffwrdd ar bob maes o fewn y Cyngor gan ein bod yn sôn am bethau fel hyfforddiant i staff ar sut i sicrhau tegwch i ddefnyddwyr ein gwasanaethau. Byddwn hefyd yn edrych ar pa mor hawdd ydi hi i bobl i ddefnyddio ein gwasanaethau ac yn gweithio i leihau unrhyw broblemau. Yn wir, prif fwriad y Cynllun ydi gwella ein gwasanaethau, fel eu bod yn addas ar gyfer pawb sydd yn eu defnyddio.

Rydym ni'n anelu hefyd i weithio i fod yn gyflogwr sy'n arwain ym maes cyfle cyfartal, er mwyn sicrhau ein bod yn cyflogi ac yn cadw'r aelodau staff gorau ar gyfer eu swyddi.

Er mwyn creu'r Amcanion sydd yn y Cynllun Cydraddoldeb yma mae gwaith trylwyr wedi ei wneud i sicrhau ein bod wedi clywed, a gwrando ar, farn y cyhoedd. Mae hyn wedi cynnwys, yn arbennig, grwpiau sydd â phrofiad bywyd o fwy gyda nodweddion cydraddoldeb ac yn ymwybodol o rwystrau sy'n codi. Bu'n bosib gwella'r amcanion yn sgil yr wybodaeth rydym wedi ei dderbyn, a hoffwn ddiolch i bawb wnaeth roi'r amser i rannu eu barn gyda ni.

M M Trenholme

Menna Trenholme
Aelod Cabinet a Chyfrifoldeb am Gydraddoldeb

Cyflwyniad

Beth ydi'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol?

Mae Cyngor Gwynedd yn awyddus iawn i sicrhau fod cydraddoldeb yn cael ei wreiddio'n ddwfn o fewn gwaith y Cyngor er mwyn gwella ein gwasanaethau ar gyfer pawb o bobl Gwynedd. Pwrpas y Cynllun Cydraddoldeb Strategol (y Cynllun) yma di rhoi fframwaith i ni i wella tegwch o fewn y Cyngor, a sicrhau ein bod yn trin pobl yn ôl eu anghenion. Cydraddoldeb ydi'r term sydd yn y ddeddf (gweler isod), ond byddai hefyd yn bosib defnyddio'r gair ecwiti. Mae'r diffiniad yma o gydraddoldeb yn golygu cydnabod bod gan bob unigolyn amgylchiadau gwahanol a dylem rannu'r union adnoddau a chyfleoedd sydd eu hangen arnyn nhw i gyrraedd canlyniad cyfartal.

Rhan bwysig o'r Cynllun Cydraddoldeb yma yw'r Amcanion Cydraddoldeb. Rydym ni wedi bod yn gofyn am farn y cyhoedd dros gyfnod o rai misoedd, gan gynnwys grwpiau amrywiol ac unigolion, er mwyn gweld beth yw'r amcanion gorau allwn ni wneud ar gyfer pobl Gwynedd. Mae'r Amcanion yma wedi eu selio ar yr hyn sydd wedi ei ddweud wrthym, ond hefyd ar nifer o ffactorau eraill. Mae'r rhain yn cynnwys data o ffynonellau gwahanol, cynlluniau gweithredu Llywodraeth Cymru a'r hyn sy'n bosib o fewn y Cyngor.

Oes yna reswm arall i wneud Cynllun Cydraddoldeb Strategol?

Mae'r Cynllun yn sicrhau ein bod yn gwneud ein dyletswydd dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (y Ddeddf). Bwriad y Ddeddf ydi leihau anghydraddoldeb drwy ofyn i gyrff cyhoeddus roi sylw dyledus i 3 nod dyletswydd cydraddoldeb y sector gyhoeddus, sef:

- ddiddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf.
- hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.
- meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Mae'r ddeddf yn gwarchod pobl sydd ag un neu fwy o'r nodweddion yma (nodweddion gwarchodedig):

- Oedran
- Ailbennu rhywedd
- Rhyw
- Hil – yn cynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw neu genedligrwydd
- Anabledd
- Beichiogrwydd a mamolaeth
- Cyfeiriadedd Rhywiol
- Crefydd neu gred – gan gynnwys diffyg cred
- Priodas a phartneriaeth sifil

Mae'r Cynllun yn un o'r disgwyliadau dan ddyletswydd penodol y Ddeddf fel mae'n cael ei weithredu yng Nghymru. Mae disgwyl hefyd i ni adrodd ar ein cynnydd yn flynyddol.

Mae Ddeddf Cydraddoldeb 2010 hefyd yn cynnwys y Ddyletswydd Economaidd Gymdeithasol ers 2021. Y disgwyl yw i gyrff cyhoeddus ystyried amddifadedd economaidd-gymdeithasol wrth wneud penderfyniadau strategol. Mae mwy am hyn i'w weld yn y ddogfen yma a hefyd yn yr Asesiad Effaith Cydraddoldeb sy'n mynd gyda fo.

At bwy mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol wedi ei anelu?

Mae'r Cynllun, a'r Ddeddf, yn bwysig i bawb. Wrth siarad gyda pobl dros y misoedd diwethaf rydym ni wedi gweld fod rhai pobl heb deall fod y Ddeddf yn diogelu pawb. Mae nhw'n meddwl mai rhywbeth i bobl eraill ydi o. Ond mae'r ddeddf yn diogelu pawb gan fod gan pawb nodweddion gwarchodedig.

Wrth gwrs, mae pobl gyda rhai nodweddion yn profi mwy o rwystrau nag eraill, ac felly angen mwy o ystyriaeth wrth ddatblygu'r Cynllun ac yng ngwaith y Cyngor yn gyffredinol. Hefyd mae pobl sydd a mwy nad un o'r nodweddion yma yn cael eu heffeithio yn fwy eto (croesdoriadaeth) e.e. person ifanc anabl.

Sut fath o sir ydi Gwynedd?

Mae Gwynedd yn sir yng Ngogledd Cymru. Gwynedd yw'r sir mwyaf yng Nghymru heb law am Powys ond mae yn yr hanner isaf o ran poblogaeth. Mae'r 3 canolfan boblogaeth mwyaf yng Ngwynedd (Bangor, Caernarfon a Bethesda) yng ngogledd orllewin y sir, felly mae gweddill yr ardal yn wledig. Mae hyn yn ffactor sydd angen ei ystyried wrth ddarparu gwasanaethau

Yn ddiweddar, mae ein Gwasanaeth Data a Gwybodaeth wedi gwneud dogfen ddata o'r enw "Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru: Dogfen Ddata a Thystiolaeth" am 6 sir y Gogledd (Gwynedd, Ynys Môn, Conwy, Dinbych Fflint a Wrecsam) ac mae'n nodi nifer o ffeithiau diddorol am boblogaeth Gwynedd.

Mae dros 51% o bobl Gwynedd yn fenywod.

Mae mwy o unigolion dan 25 yng Ngwynedd nag unrhyw sir arall yn y gogledd (28.7%). Mae'r nifer o bobl dros 65 ychydig yn is na'r cyfartaledd ar gyfer gogledd Cymru ond mae'r ganran o bobl yn yr oedran yma yn cynyddu, gyda chynnydd os 8.6% rhwng cyfrifiad 2011 a 2021, tra mae'r boblogaeth yn gyffredinol wedi lleihau (yn wahanol i ran fwyaf o Gymru).

Mae llai o bobl Gwynedd yn adnabod eu hunain fel Gwyn (96.2%) na gweddill siroedd y gogledd heb law am Wrecsam (96%). Roedd 66.6% yn nodi eu bod wedi eu geni yng Nghymru (mwy na'r siroedd eraill heb law am Wrecsam ac yn debyg i Ynys Môn). Mae 59% yn nodi eu bod yn uniaethu fel person Cymraeg, rhai pwyntiau canran yn uwch na gweddill y siroedd.

Mae 46.2% o bobl Gwynedd yn adnabod eu hunain fel Cristnogion, ac mae hynny'r canran isaf yng Ngogledd Cymru. Dywedodd 44.2% fod ganddyn nhw ddim crefydd, sef y canran uchaf yn y gogledd. Roedd y canran wnaeth ddim ateb hefyd yr uchaf yn y rhanbarth, sef 7.5%. Mae 1% o'r boblogaeth yn Foslemiaid.

Mae llai o bobl yng Ngwynedd yn adnabod eu hunain fel heterorywiol neu strêt nag unrhyw un o siroedd y Gogledd (87.3% - cyfartaledd y gogledd 89.4%). Mae yna fwy o bobl gyda'r hunaniaeth Deurywiol (1.6% - canran y gogledd 1%) a heb ateb y cwestiwn (9.4%) nag yn unrhyw sir arall yn y rhanbarth. Mae'r nifer sydd wedi adnabod eu hunain yn Hoyw neu Lesbiaidd yn debyg i'r chanran yn y gogledd (1.3%).

Mae bron i 1 person ym mhob 5 (19%) yn adnabod eu hunain fel person anabl ac mae bron i 10% yn fwy o ferched na dynion yn anabl. Mae 74% o bobl Gwynedd sydd ddim yn anabl mewn gwaith o'i gymharu â 43% o bobl anabl, ffigwr tebyg i weddill Cymru.

Mae 91.7% o bobl yng Ngwynedd yn dweud fod eu hunaniaeth rhywedd yr un rhyw a'r un gofrestrwyd ar eu genedigaeth. Mae hyn yn llai nag unrhyw sir yng ngogledd Cymru (92.8% yw canran y gogledd). Mae yna fwy heb ateb y cwestiwn (8% - canran y gogledd 6.9%) ac mae'r cyfradd sydd â hunaniaeth dyn traws, dynes traws a bob rhyw arall yr un faint â'r gogledd (0.1% yr un).

Mae canran uwch o bobl yng Ngwynedd sydd erioed wedi priodi neu fod mewn partneriaeth sifil (40%) nag yng ngweddill siroedd y gogledd. Felly mae yna lai o bobl sy'n briod (41.5%), wedi gwahanu (1.7%) neu wedi ysgaru neu â phartneriaeth sifil wedi ei ddiddymu (9.2%).

Roedd 977 genedigaeth byw yng Ngwynedd yn 2022, i lawr o 1039 yn 2021

Mae 64.5% o bobl Gwynedd (tair mlynedd oed neu hŷn) yn dweud eu bod yn siarad Cymraeg, sef 73,600. Mae hynny yr uchaf yng Nghymru o ran nifer a chanran.

Roedd 13% o bobl yn byw mewn aelwyd mewn amddifadedd materol yn 2021/22, tra roedd y ffigwr yng Nghymru yn 11%.

Ein Amcanion Cydraddoldeb

Mae'n ofynnol i ni fel Cyngor i addasu ein amcanion bob 4 blynedd. Rydym yn adnabod fod gwaith cydraddoldeb yn waith hir-dymor ac felly rydym ni'n adeiladu ar y gwaith yn Nghynllun 2020-24. Ein tasg oedd ystyried ein amcanon ar gyfer 2020-24 a'r cynnydd rydym wedi ei wneud arnynt er mwyn creu amcanion 2024-28, fydd yn gam arall ar y daith.

Rydym ni hefyd wedi gwneud ymarferiad casglu barn dros nifer o fisoedd er mwyn gwneud yn siŵr ein bod yn ystyried barn pobl Gwynedd. Mae mwy ar hyn yn y dogfennau Dadansoddiad ar yr Ymgysylltiad[1] a Dadansoddiad ar yr Ymgynghoriad

Yn ogystal rydym ni wedi defnyddio data i benderfynu ar yr hyn sydd angen ein wneud. Mae'r data wedi dod yn bennaf o'r ddogfen "Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru: Dogfen Ddata a Thystiolaeth"[2] gan ein Gwasanaeth Data a Gwybodaeth. Mae'r ddogfen yma yn casglu data o ffynonellau amrywiol. Daeth gwybodaeth bellach o Gynlluniau Gweithredu Llywodraeth Cymru. Rydym hefyd wedi defnyddio gwybodaeth mewnol y Cyngor i adnabod beth sydd angen ei wneud a beth sy'n bosib.

Mae mwy o wybodaeth am pam rydym ni wedi penderfynu ar yr amcanion i'w gweld ar dudalen 21.

Mae gennym ni 5 amcan ar gyfer 2024-28 Mae un o'r amcanion yna, sef Amcan 1, ar gyflogaeth ac yn cynnwys pwyntiau gweithredu ar y bwlch tâl, fel mae'r ddyletswydd benodol yn gofyn i ni ei wneud.

Mae'r ddyletswydd benodol hefyd yn gofyn i ni gael amcanion ar bob nodwedd warchodedig. Ein penderfyniad ni yw gwneud amcanion thematig, ac mae pob amcan yn gweithio tuag at gydraddoldeb ar gyfer pob un o'r nodweddion gwarchodedig. Mae hyn yn atal dyblygu ac yn ei gwneud yn haws i adnabod ffactorau sy'n dod o groesdoriadaeth (sef y rhwystrau ychwanegol mae pobl hefo mwy nag un nodwedd yn ei wynebu).

[1] Microsoft Word - Dadansoddiad o'r Ymgysylltiad.docx (llyw.cymru)
[2] Microsoft Word - 2023 Adroddiad Data a Thystiolaeth Cydraddoldeb Gogledd Cymru.docx (llyw.cymru)

Amcan 1 - Cyflogaeth: Gweithredu i wella cydraddoldeb y gweithle

	Pwyntiau Gweithredu	**Deilliant**	**Amserlen**
1.1	Sefydlu fforwm / fforymau staff sydd er mwyn trafod materion cydraddoldeb, fel fod ein gweithwyr yn gallu cyfrannu i'r maes o fewn y Cyngor.	Staff wedi cychwyn cyfrannu i ddatblygiadau. Staff yn parhau i gyfrannu	Mawrth 2025 Parhaol
1.2	Adolygu sut rydym yn cyfathrebu â staff fel bod gwybodaeth yn hygyrch ac yn ddealladwy i bawb; derbyniwyd adborth gan gorff allanol fod ein dogfennau yn rhy drwsgl a swyddogol.	Gwybodaeth, gan gynnwys polisïau cyflogaeth, sydd yn hawdd eu deall a'u cyrraedd.	2024/26
1.3	Gosod y nod o weithio tuag at fod yn gyflogwr blaenllaw yn y maes hwn, gan gynnwys rhoi sylw i'r meysydd canlynol: • Peidio rhoi gofynion sydd ddim yn angenrheidiol yn ein swydd ddisgrifiadau wrth hysbysebu swyddi er mwyn rhoi cyfle i gymaint o bobl â phosib i ymgeisio. • Sut a ble rydym yn hysbysebu swyddi. • Ein delwedd fel cyflogwr yn ein cymunedau – bod yn rhagweithiol wrth geisio denu pobl o bob rhan o gymdeithas i weithio i Gyngor Gwynedd. Mae cyswllt cryf rhwng ein cynlluniau yn y cam hwn ag un arall o flaenoriaethau	Parhau i fod yn aelod o gynllun Hyderus o ran Anabledd, gan weithio i gyrraedd y lefel uchaf (Lefel 3) yn y fframwaith. Gweithio i gael ein cydnabod fel cyflogwr blaenllaw yn y maes eang hwn, ar gyfer pob nodwedd cydraddoldeb.	Mawrth 2026 Parhaus – dros gyfnod y cynllun

	corfforaethol y Cyngor, sef ein prosiect ar Gynllunio'r Gweithlu.		
1.4	Parhau i gymryd camau i ddatblygu ymwybyddiaeth rheolwyr a staff o'r maes hwn yn llawn, gan gynnwys cydraddoldeb, cynhwysiant, niwroamrywiaeth, aflonyddu rhywiol, parch ac urddas yn y gweithle.	Rheolwyr a staff yn ymwybodol o faterion cydraddoldeb a chynhwysiant, yn gwybod lle i gael mynediad i gyngor ar wahanol agweddau ac yn defnyddio'r wybodaeth honno yn eu timau fel bo'r angen.	Parhaus – dros gyfnod y cynllun
1.5	Edrych ar y ffordd rydym yn esbonio ac yn cyfathrebu yr anghenion ieithyddol wrth hysbysebu swyddi. Mae hyn er mwyn gwella dealltwriaeth darpar ymgeiswyr a'r cyhoedd am yr angen am sgiliau yn y Gymraeg ac am gyfrifoldebau statudol y Cyngor i baratoi gwasanaethau dwyieithog.	Llai o gwynion am y polisi recriwtio a gwahaniaethu a gwell dealltwriaeth ymysg y cyhoedd o'r anghenion ieithyddol ar gyfer swyddi.	2024/27
1.6	Cynnal archwiliad bwlch tâl yn flynyddol, gan ystyried pa gamau i'w cymryd i geisio cau'r bwlch. Cyrraedd sefyllfa lle rydym yn gallu cynnal archwiliad bwlch tâl ar sail anabledd a hil hefyd.	Archwiliad wedi ei gwblhau ac yn bwydo i drafodaeth ar gamau gweithredu.	Blynyddol
1.7	Cynnal archwiliad cyflog cyfartal pob tair mlynedd	Archwiliad wedi ei gwblhau	2025/26
1.8	Parhau i geisio gwella'r data am nodweddion gwarchodedig sydd yn cael ei rannu â ni gan ein staff, fel sail wedyn i gymryd	Y nifer o staff sydd yn rhannu gwybodaeth â ni yn cynyddu, gan felly gryfhau'r wybodaeth sydd gennym am ein gweithlu.	Cynnydd blynyddol

	penderfyniadau yn y maes pwysig hwn.		

Be ydi'r gwahaniaeth rydym ni'n disgwyl ei wneud erbyn diwedd y cyfnod?

Byddwn wedi sefydlu camau lle y gall staff gymryd rhan a chynnig syniadau ar sut y gall Cyngor Gwynedd fel cyflogwr wella pethau ar gyfer pobl sydd â nodweddion cydraddoldeb. Byddwn hefyd yn cymryd camau ymarferol i ddatblygu ein delwedd fel cyflogwr i bobl sydd â nodweddion cydraddoldeb, ac yn anelu i fod yn flaenllaw yn y maes. Byddwn hefyd yn sicrhau fod gan ein rheolwyr a staff fynediad at wybodaeth i'w cynorthwyo wrth ymdrin â materion cyflogaeth sydd yn gysylltiedig â'r maes.

Amcan 2 - Gwybodaeth: Gwella ein data am bobl â nodweddion cydraddoldeb

	Pwyntiau Gweithredu	Deilliant	Amserlen
2.1	Diweddaru ein trefn ymgysylltu er mwyn osgoi dyblygu, drwy greu ffordd gwell o weithio a rhannu canlyniadau. Hefyd cryfhau amrywiaeth o fewn y Panel Trigolion.	Grwp Ymgysylltu Cyngor Gwynedd i edrych ar y drefn Gweithredu fel sydd angen Gwella amrywiaeth ein Panel Trigolion	2024-25 Parhaol 2024-25
2.2	Creu trefn haws a mwy hygyrch o gadw ein data cydraddoldeb. Y bwriad yw ei wneud yn haws i'w ddefnyddio wrth newid polisïau a chreu cynlluniau.	Cael trefn electroneg yn ei le Cadw'r wybodaeth yn gyfredol	2024-26 Parhaol
2.3	Gwella a diweddaru'r data sydd gennym ar Wynedd yn y ddogfen Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru, gan lenwi unrhyw fylchau os yw hynny yn bosib.	Diweddaru'r data fel sy'n addas	Parhaol
2.4	Adnabod unrhyw fylchau yn yr wybodaeth rydym ni yn ei gasglu am ddefnyddwyr gwasanaethau gofal ac yna gweithio i'w llenwi. Bydd hyn yn sicrhau ein bod yn casglu data mor gyflawn â phosib	System gofnodi addas wedi ei osod yn ei le i'w gwneud yn haws i lenwi data cydraddoldeb pan fo'r unigolyn yn hapus i'w rannu. Casglu a llenwi data cydraddoldeb yr achosion hynny sydd eisoes ar ein system gofnodi, lle'n bosib a gyda chaniatâd y defnyddiwr	Medi 2024 Parhaol

Be ydi'r gwahaniaeth ryda ni'n bwriadu ei wneud erbyn diwedd y cyfnod?

Rydym ni'n bwriadu gwella'r data sydd gennym er mwyn ei ddefnyddio wrth greu neu newid polisi neu ffordd o weithio, a rhoi gwell gwasanaeth i bobl Gwynedd. Byddwn hefyd yn sicrhau y bydd gennym ni fewnbwn addas gan bobl â nodweddion cydraddoldeb heb eu llethu drwy eu holi'n aml. Mae'n bwysig bod â throsolwg a dealltwriaeth glir o'r prif broblemau sy'n wynebu'r bobl â nodwedd warchodedig wahanol.

Amcan 3: Systemau: Sicrhau fod y Cyngor yn fudiad wrth-wahaniaethol trwy wella ein trefniadau mewnol

	Pwyntiau Gweithredu	**Deilliant**	**Amserlen**
3.1	Parhau gyda'r fframwaith hyfforddiant i rhoi'r adnoddau a'r hyder i'n staff ar bob lefel o ferwn y Cyngor i barchu amrywiaeth a delio ag ystod o anghenion yn addas. Sicrhau fod y fframwaith hyfforddiant yn cael ei ymestyn i gynnwys amrywiaeth o nodweddion cydraddoldeb / pynciau eang.	Hyfforddiant ar Anabledd, Parch ac Urddas, a Gwrth-hiliaeth. Symud i edrych ar faterion nodweddion cydraddoldeb eraill a phenderfynu a threfnu'r pynciau angenrheidiol.	2024-2025 Parhaol
3.2	Codi ymwybyddiaeth staff ar bob lefel yn y Cyngor o'r drefn Asesiad Effaith Cydraddoldeb newydd (gweler tud 27) a rhoi cefnogaeth, gwybodaeth a hyfforddiant i sicrhau safon y gwaith.	Hyfforddiant mewn lle Codi ymwybyddiaeth a rhoi cymorth	2024-2025 Parhaol
3.3	Gwneud ein gwefan yn fwy hygyrch drwy greu cynllun gweithredu a gweithredu arno. Bydd hyn yn cynnwys gweithio tuag at gael gwared ar y defnydd o ddogfennau PDF.	Cynllun gweithredu yn ei le Gweithredu	2024-25 Parhaol
3.4	Parhau i weithio i leihau Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol	Parhau i weithredu yn unol â'n cynllun gweithredu ar gyfer y cynllun Rhuban Gwyn	Parhaol

Be ydi'r gwahaniaeth ryda ni'n ei wneud?

Ein bwriad yma yw sicrhau fod trefniadau'r Cyngor yn ystyried pob nodwedd cydraddoldeb a fod ein staff yn deall ac yn derbyn eu cyfrifoldebau yn y maes. Byddwn yn sicrhau gwell dealltwriaeth o hawliau ac anghenion pobl ag amrywiol nodweddion drwy greu amrywiaeth o deitlau hyfforddiant. Yn ogystal, fod ystyriaeth o nodweddion cydraddoldeb yn cael y lle mae'n haeddu wrth greu a newid polisïau a ffyrdd o weithio trwy ein trefn Asesu Effaith Cydraddoldeb. Byddwn yn sicrhau fod pobl yn derbyn yr wybodaeth mae nhw ei angen drwy wneud ein gwefan yn haws i'w ddefnyddio. Bydd hyrwyddo'r cynllun Rhuban Gwyn hefyd yn rhoi cymorth i staff ddeall eu cyfrifoldeb yn y maes.

Amcan 4 - Gwasanaethau: Sicrhau cydraddoldeb o fewn ein gwaith bob dydd

	Pwyntiau Gweithredu	**Deilliant**	**Amserlen**
4.1	Archwilio pa mor hygyrch ydi gwasanaethu'r Cyngor, wedyn creu cynllun gweithredu a gweithredu arno	Archwilio a chynllun gweithredu Gweithredu	2024-26 Cyfnod y cynllun
4.2	Bydd Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau yn cefnogi cymunedau Gwynedd: • Drwy ddarparu rhaglenni cynhwysol ar gyfer ein cymunedau amrywiol, boed yn arddangosfa, gweithgaredd, digwyddiadau, cyfleoedd hyrwyddo, prosiect a grantiau • Sicrhau fod y naratif yn ein amgueddfeydd yn addas (gwrth-hiliol ayb) a fod straeon pobl a nodweddion penodol yn cael eu clywed	Cynllunio rhaglenni gwaith gydag amcanion yn rhan ohonynt . Adrodd ar y niferoedd o gyfleoedd ac ar yr adborth ohonynt Creu system i gofnodi y gwelliannau Sicrhau bod cynllunio arddangosfeydd newydd a diweddaru eraill mewn modd cynhwysol; derbyn hyfforddiant a mentora; gwaith ymgynghori ac ymchwil. (Rhai elfennau efo dyddiad targed penodol fel cynllun Cronfa Ffyniant Gyffredin (SPF) i ail ddehongli stori. Angen grant i wireddu rhai eraill).	Parhaol Parhaol Mawrth 2024 Parhaol ac wedi integreiddio i'r rhaglen waith. Amgueddfa Lloyd George - Rhagfyr 2024 Storiel - 2028.

	• Gweithio gyda chymunedau pobl â nodweddion cydraddoldeb i gael gwared ar rwystrau i ddefnyddio ein hamgueddfeydd ac orielau	Adborth drwy ymgysylltu, boddhad cwsmer, ymateb i gwynion, hyfforddiant staff gan gofnodi, adnabod a lleihau rhwystrau. Angen system i gasglu'r adborth. Ymgysylltu penodol gyda cynllun ail ddehongli Amgueddfa Lloyd George Camau gweithredu i godi o'r adborth a gosod amserlen Bydd angen ymgysylltu pellach gydag ail ddehongli orielau hanes Storiel Asesiadau pellach i'w trefnu	Trefniadau casglu adborth erbyn Mawrth 2024 Parhaol ac wedi integreiddio i'r rhaglen waith Erbyn Rhagfyr 2024 Rhwng 2024-2028
4.3	Parhau i weithio i sicrhau fod trafnidiaeth cyhoeddus yn fwy hygyrch	Casglu gwybodaeth am anghenion gwahanol grwpiau Cydweithio gyda rhan-ddeiliad eraill fel gweithredwyr, Trafnidiaeth i Gymru a Llywodraeth Cymru.	Parhaol Parhaol
4.4	Gwasanaethau yr Adran Tai ac Eiddo. • Cyflawni gweithgareddau'r Cynllun Gweithredu Tai Cyngor Gwynedd sydd gyda'r nod o "Sicrhau bod gan bobl	• Cynyddu'r cyfleoedd i holl drigolion y sir gael mynediad at llety addas. Gwell dealltwriaeth o'r rhwystrau sy'n nadu pobl Gwynedd rhag darganfod a	Rhwng 2024-2028

	Gwynedd fynediad at gartref addas o safon, sy'n fforddiadwy ac sy'n gwella eu hansawdd bywyd".	byw mewn llety sy'n cwrdd â'u hanghenion. • Ymgynghori gyda chymunedau er mwyn sefydlu y gwir alw am wahanol fathau o gartrefi er mwyn hwyluso'r broses o gomisiynu cynlluniau newydd. • Gwell canlyniadau i'r rhai sy'n wynebu anfantais economaidd-gymdeithasol drwy gynyddu'r nifer o dai fforddiadwy sydd ar gael yng Ngwynedd drwy gynlluniau adeiladu, atgyweirio tai a mynediad i dai rhent. • Sicrhau fod tai Gwynedd yn llesol i'r amgylchedd ac yn cynnig manteision effeithlonrwydd ynni i breswylwyr.	
	• Sefydlu Siop Un Stop a fydd yn gyfundrefn newydd sydd yn gallu ymateb i anghenion trigolion wrth gyflwyno ceisiadau yn ymwneud â thai mewn un lle canolog.	• Swyddogion y Cyngor yn gallu asesu anghenion y cwsmer gan gyfeirio un ymholiad at nifer o unedau gwahanol yn ddibynnol ar ba gymorth gall y Cyngor ei gynnig. • Hwyluso'r broses o gyflwyno ceisiadau ar gyfer Tai Cymdeithasol a gwella mynediad at y gwasanaeth. • Sefydlu SPOA (un pwynt cyswllt) i symleiddio'r broses Grant Cymorth Tai gan gyfeirio unigolion i'r gwasanaethau a	2024 ymlaen

		ddarparwyr sydd yn cyfarch eu hanghenion.	

Be ydi'r gwahaniaeth ryda ni'n ei wneud?

Byddwn yn edrych ar ba mor hygyrch yw ein gwasanaethau i bawb ac yn gweithio i leihau unrhyw rwystrau. Yn ogystal bydd ein Gwasanaeth Amgueddfeydd a'r Celfyddydau yn adeiladau ar hyn sydd yn ei le yn barod i ddarparu i gymunedau gael cyfrannu eu lleisiau i'r naratif yn ein amgueddfeydd, yn cael mwy o gyfleoedd, llai o rwystrau ac yn gallu cyfranogi fwy fwy yn eu diwylliant gan gael mwynhad, dysgu a gwelliannau iechyd a llesiant. Mae pobl wedi dweud wrthym pa mor bwysig yw tai a thrafnidiaeth ar gyfer pobl gyda nodweddion cydraddoldeb penodol a'r rhai sy'n byw dan anfantais economaidd-gymdeithasol, ac mae gennym ni bwyntiau gweithredu yn y meysydd yma hefyd er mwyn gwella safonau byw pobl.

Amcan 5: Ysgolion: Gwella cydraddoldeb o fewn maes addysg

	Pwyntiau Gweithredu	Deilliant	Amserlen
5.1	Casglu, dadansoddi a gweithredu ar ddata yn ymwneud ag achosion o fwlio a throseddau casineb: • Adnabod anghenion hyfforddiant i staff ysgolion drwy ddadansoddi data/tueddiadau o fwlio sydd yn cael eu hadrodd gan ysgolion. • Cydweithio gyda swyddogion lles, gwasanaeth ieuenctid, yr heddlu ac asiantaethau eraill i ymateb i ganfyddiadau / tueddiadau o fwlio trwy ddarparu hyfforddiant a gwaith ataliol i staff yr ysgolion.	• Ysgolion Gwynedd yn adrodd yn electroneg yn dymhorol (3 gwaith y flwyddyn) ar achosion yn ymwneud â bwlio. • Adran addysg yn dadansoddi'r data yn dymhorol gan ddefnyddio canfyddiadau i lunio cynllun / arlwy hyfforddiant.	Sefydlu yn Ionawr 2025 ac yn weithredol yn dymhorol
5.2	Adnabod y gwir gost ariannol ac emosiynol o fynychu'r ysgol i blant Gwynedd gan leihau costau a rhwystrau at addysg a gweithredu ystod o ymyraethau Iechyd Meddwl a Llesiant er mwyn cefnogi dysgwyr, beth bynnag eu cefndir a nodweddion gwarchodedig.	• Creu a rhannu holiaduron gyda, Penaethiaid, Llywodraethwyr, Staff a disgyblion ysgolion i adnabod y gwir gost o fynychu ysgol. • Ysgolion yn derbyn adroddiad am ganfyddiadau eu hysgol er mwyn iddynt addasu polisïau a gweithdrefnau i gefnogi teuluoedd. • Adran Addysg yn cefnogi ysgolion i addasu trefniadau a gweithdrefnau ysgolion drwy greu adnodd	Tachwedd 2024 Ionawr 2025 2024 ymlaen

		i gefnogi teuluoedd yn y gymuned.	
5.3	Adnabod, monitro a gweithredu i wella presenoldeb, prydlondeb a chyrhaeddiad grwpiau o ddisgyblion megis; plant sy'n gymwys am ginio am ddim, plant mewn gofal, absenoldebau parhaus, anghenion dysgu ychwanegol a grwpiau amrywiol eraill fel mae'r data yn ei amlygu.	• Presenoldeb yn cael ei hyrwyddo a'i fonitro ar draws ysgolion Gwynedd yn wythnosol. • Targed 95% yn cael ei weithredu ar draws ysgolion Gwynedd. • Data presenoldeb (gan gynnwys grwpiau amrywiol) yn cael ei ddadansoddi er mwyn adnabod a gweithredu ar agweddau i'w datblygu.	Tachwedd 2024 ac yn barhaol Yn barhaus Yn barhaus
5.4	Sefydlu trefniadau effeithiol i dderbyn mewnbwn plant a phobl ifanc, drwy gynghorau a fforymau ysgol, gan sicrhau gweithredu ar lais y disgybl, beth bynnag ei nodweddion gwarchodedig a'i anghenion.	• Fforwm Ieuenctid Gwynedd wedi ei sefydlu er mwyn derbyn mewnbwn plant a phobl ifanc ar draws ysgolion Gwynedd, beth bynnag eu nodweddion gwarchodedig ai anghenion gael ei ystyried ar lefel wleidyddol a chorfforaethol yr awdurdod	2024 ymlaen

Be ydi'r gwahaniaeth ryda ni'n ei wneud?

Ein bwriad yw sicrhau cydraddoldeb addysg a chyfle i'r holl ddisgyblion, staff rhieni a gofalwyr sy'n derbyn gwasanaethau o'n hysgolion, waeth beth bynnag ei nodweddion gwarchodedig a'u anghenion. Wrth wella cydraddoldeb o fewn addysg byddwn yn datblygu diwylliant o gynhwysiant ac amrywiaeth lle mae pob disgybl sy'n gysylltiedig ag ysgolion Gwynedd yn teimlo'n falch o'u hunaniaeth ac yn gallu cymryd rhan lawn ym mywyd ysgol. Bydd cyflawniad disgyblion yn cael ei fonitro a byddwn yn defnyddio'r data i gefnogi'r disgyblion, codi safonau a sicrhau addysgu cynhwysol. Byddwn yn mynd i'r afael â gwahaniaethu drwy hwyluso a chefnogi ysgolion i hyrwyddo

cydraddoldeb yn gadarnhaol, herio bwlio a stereoteipiau a chreu amgylchedd sy'n hyrwyddo parch at bawb. Yng Ngwynedd credwn fod amrywiaeth yn gryfder, a ddylai gael ei barchu a'i ddathlu gan bawb o fewn a thu allan i'r ysgolion.

Pam wnaethom ni ddewis yr Amcanion yma?

Yn yr wybodaeth isod rydym yn siarad am ddau gyfnod o ganfod barn. Digwyddodd yr ymgysylltiad[3] rhwng Ebrill a Gorffennaf, cyn i ni wneud unrhyw benderfyniad. Roedd yr ymgynghoriad (o ddiwedd Hydref i ganol Chwefror) yn canfod barn y cyhoedd ar yr amcanion drafft â ffurfiwyd ar ôl yr ymgysylltiad a gallwch weld mwy o wybodaeth yma. Mae'r data sy'n cael ei ddefnyddio wedi dod o'r ddogfen "Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru: Dogfen Ddata a Thystiolaeth"[4] sydd wedi casglu gwybodaeth o nifer o ffynonellau. Ceir dadansoddiad pellach o'r effaith ar bobl â nodweddion gwarchodedig yn yr Asesiad Effaith.

Amcan 1: Cyflogaeth

Roedd dwy amcan yng Nghynllun 2020-24 am gyflogaeth, sef gwella amrywiaeth ein gweithlu a lleihau bylchau tâl. Tro hyn rydym ni wedi penderfynu dod a hwy at eu gilydd gan fod gwaith wedi digwydd arnynt eisoes.

Yn yr ymgysylltiad wnaethom ni ddim gofyn i bobl fynegi barn ar yr angen i gynnwys yr amcan ar bylchau tâl oherwydd fod o'n bwnc sy'n rhaid i ni ei gynnwys. Ond wrth siarad gyda phobl yn y cyfarfodydd roedd yn amlwg fod cefnogaeth i'r amcan. Felly hefyd yr amcan ar amrywiaeth ein gweithlu gyda 62.1% o blaid ei gynnwys yn 2024-28.

Yn yr ymgynghoriad roedd cefnogaeth dda i'r amcan yma gydag 85% o ymatebwyr yn cytuno neu'n cytuno'n rhannol gyda'r amcan. Roedd rhai yn bryderus gyda'r pwyntiau'n ymwneud â gwella amrywiaeth ein gweithlu gan feddwl y bydd yn ymarfer ticio bocsys ac na fyddwn yn dewis y person gorau i'r swydd. Mae'r gwrthwyneb yn wir. Ein bwriad ydi denu mwy o bobl i geisio am unrhyw swydd, er mwyn cael y dewis gorau o ymgeiswyr. Nid oes unrhyw fwriad i osod targedau na penodi pobl ar sail eu nodweddion cydraddoldeb.

Mae ein data mewnol yn annigonol ar hyn o bryd i ddangos bylchau tâl, heblaw am yr un rhwng y rhywiau, ac mae gwella'r data yna yn pwyntiau gweithredu. Wrth siarad am Gymru yn ei gyfanrwydd, nid oes data wedi ei ganfod ar bob nodwedd, ond mae'n dangos fod bylchau tâl yn bodoli ar sail rhyw ac anabledd. Mae data hefyd yn dangos fod rhai carfannau o bobl yn llai tebygol

[3] Microsoft Word - Dadansoddiad o'r Ymgysylltiad.docx (llyw.cymru)

[4] Microsoft Word - 2023 Adroddiad Data a Thystiolaeth Cydraddoldeb Gogledd Cymru.docx (llyw.cymru)

o fod mewn gwaith e.e. pobl anabl a phobl o rai grwpiau lleiafrif ethnig ac mae'r amcan yma yn gweithio tuag at gael gwared â rhwystrau.

Mae Cynllun Gweithredu Cymru Gwrth-Hiliol a'r Cynllun Gweithredu LGDTC+ Llywodraeth Cymru yn nodi'r angen am weithredu ar gyflogaeth ond ein penderfyniad oedd gweithredu ar bob nodwedd.

Mae'r Amcan yma'n gweithredu'n bositif ar anfantais Economaidd Cymdeithasol drwy sicrhau fod grwpiau sy'n cael tal is, neu yn cael hi'n anodd i gael gwaith, yn cael eu hannog i ymgeisio ac i gadw swyddi.

Mae'r amcan lleol yma yn bwydo i mewn i "Amcan 2: Byddwn yn cymryd camau i sicrhau ein bod yn gyflogwr cyfle cyfartal ac yn lleihau bylchau cyflog", amcanion cydraddoldeb Rhwydwaith Cydraddoldeb Sector Gyhoeddus Gogledd Cymru (RhCSGGC).

Amcan 2: Gwybodaeth

Roedd 61.3% o bobl yn teimlo fod ymgysylltu yn faes pwysig yn ôl yr ymgysylltiad.

Yn yr ymgynghoriad roedd cefnogaeth i'r Amcan yma , gyda 76% yn cytuno neu'n cytuno'n rhannol. Roedd gan rai bryder am breifatrwydd a chyfrinachedd. Mae'r rhan fwyaf o'r data rydym yn gasglu yn dod o ffynonellau eraill ac felly'n ystadegol ei natur ac mae'r rhan fwyaf o'n ymgynghoriadau yn ddi-enw. Nid ydym yn mynnu fod unrhyw un yn datgelu manylion eu nodweddion gwarchodedig a pan rydym yn ei dderbyn yr wybodaeth yna mae'n cael ei gadw mewn modd cyfrinachol gyda mesurau diogelwch priodol a mynediad wedi ei gyfyngu'n gaeth.

Wrth gasglu data roedd yn amlwg fod diffyg gwybodaeth lleol am nifer o nodweddion gwarchodedig. Mae'n debyg fod hyn yn rhannol oherwydd y niferoedd isel. Mae'n amlwg hefyd fod llawer o ymgynghoriadau'n digwydd a fod angen gwella ein ffyrdd o weithredu. Rydym ni'n awyddus i wneud yn siŵr ein bod yn rhannu unrhyw negeseuon rydym yn gael am faterion cydraddoldeb fel ein bod yn gweithredu ar rwystrau ac yn lleihau dyblygu

Mae'r Cynllun Gweithredu Cymru Gwrth-Hiliol a'r Cynllun Gweithredu LGDTC+ yn nodi'r angen am weithredu yn y maes yma hefyd ac mae'r llywodraeth wedi sefydlu trefniadau ar gyfer gwneud hynny. Mae'r cynlluniau yn gofyn i ni fel mudiadau cyhoeddus i sicrhau ein bod yn casglu data, yn arbennig ym meysydd

Addysg, Gofal Cymdeithasol, a Chyflogaeth. Mae ein amcanion eraill hefyd yn cynnwys materion sy'n berthnasol i'r cynlluniau gweithredu yma.

Mae'r Amcan yma hefyd yn cyd-fynd ag Amcan 6 RhCSGGC sef Cynyddu mynediad i ymgynghori a gwella amrywiaeth o fewn penderfyniadau.

Amcan 3: Systemau

Roedd 67.3% yn teimlo fod angen cadw hyfforddiant yn y cynllun yn ôl yr ymgysylltiad. Roedd 57.6%o bobl yn teimlo fod asesu effaith yn bwysig.

Roedd hwn ac amcan 4 yn un amcan yn yr ymgynghoriad. Roedd cefnogaeth gref iddynt gyda 84% yn cytuno neu gytuno yn rhannol. Roedd rhai yn pryderu y byddai rhoi hyfforddiant yn rhy gostus yn ariannol ac mewn amser staff. Rydym yn teimlo fod hyfforddiant yn greiddiol er mwyn i aelodau staff gael dealltwriaeth lawn o anghenion gwahanol grwpiau.

Rydym yn cytuno fod yr rhain yn faterion sydd angen sylw, ond gan eu bod wedi cael ystyriaeth yn ystod cyfnod y Cynllun presennol, rydym wedi penderfynu eu cynnwys fel pwyntiau gweithredu o fewn yr amcan yma y tro hyn.

Mae gwella hygyrchedd y wefan yn deillio yn rhannol o'r Cynllun Cydraddoldeb Cymru Gwrth-Hiliol ond rydym ni wedi penderfynu eu ehangu i gynnwys nodweddion eraill gan fod hyn am fod yn bwysig i garfannau eraill hefyd, ac yn rhoi gwell mynediad at wybodaeth.

Mae'r Amcan yma hefyd yn cynnwys Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol. Ein prif resymau am gynnwys y rhain ydi ein bod wedi adnabod fod hyn yn faes pwysig ac yn gweithredu ar y cynllun Rhuban Gwyn yn barod, a hefyd ei fod yn fater wedi ei godi yn yr ymgynghoriad.

Wrth wella ein trefniadau mewnol rydym ni'n gwella pethau ar gyfer pobl â nodweddion cydraddoldeb ac felly mae'n cyd-fynd ag Amcan 3 RhCSGGC – Byddwn yn gweithredu i wella Safonau Byw pobl sydd dan anfantais oherwydd eu nodweddion gwarchodedig. Hefyd Amcan 6 sef Cynyddu mynediad i ymgynghori a gwella amrywiaeth o fewn penderfyniadau ac Amcan 5 – Byddwn yn wella Diogelwch Personol a Mynediad at Gyfiawnder.

Amcan 4:

Roedd galw cryf i ni edrych ar faterion hygyrchedd, yn arbennig ar gyfer pobl anabl, yn yr atebion i'r ymgysylltiad, gyda chefnogaeth pellach yn y ymgynghoriad. Roedd Amcan 3 a'r amcan yma yn un amcan yn yr ymgynghoriad – rydym erbyn hyn wedi penderfynu eu rhannu. Fel y nodwyd yn Amcan 3 roedd cefnogaeth gref i'r amcan yma gyda 84% yn cytuno neu gytuno yn rhannol.

Mae'r pwyntiau gweithredu yma'n edrych ar hygyrchedd yn y ffordd mwyaf eang posib, gan gynnwys materion fel mynediad at wybodaeth, a godwyd yn yr ymarferiadau casglu barn. Bydd hefyd yn cynnwys gwasanaethau eraill oedd wedi eu crybwyll, fel casglu sbwriel a thoiledau.

Mae'r pwynt gweithredu ar amgueddfeydd yn deillio o wybodaeth yng Nghynllun Cydraddoldeb Cymru Gwrth-Hiliol ond rydym ni wedi penderfynu eu ehangu i gynnwys nodweddion eraill hefyd. Roedd rhai pobl yn bryderus am y pwynt gweithredu yma, rhag ofn ein bod am geisio newid hanes a dileu yr hyn oedd wedi digwydd. Ond ein bwriad yma yw rhoi darlun llawnach o hanes, gan gynnwys straeon pobl sydd heb eu clywed eisoes.

Yn sgil yr ymgynghoriad rydym hefyd wedi ychwanegu dau bwynt gweithredu am Drafnidiaeth ac am Dai. Mae'r cyntaf yn bwysig oherwydd ei fod yn greiddiol i safonau byw pobl, yn enwedig rhai yn byw ag anfantais economaidd-gymdeithasol, ac i nifer o garfannau eraill sydd ddim â mynediad at gar. Bwriad y ail hefyd yw gweithredu ar yr anfantais economaidd-gymdeithasol y mae ystadegau'n dangos fod pobl â rhai nodweddion gwarchodedig yn eu profi.

Mae'r Amcan yma yn ymateb i bwyntiau gweithredu amcanion RhCSGGC sef Amcan 3 – Byddwn yn gweithredu i wella Safonau Byw pobl sydd dan anfantais oherwydd eu nodweddion gwarchodedig ac Amcan 4 – Byddwn yn gwella deilliannau Iechyd, Lles a Gofal Cymdeithasol

Amcan 5: Ysgolion

Mae'r amcan yma yn un newydd y tro hyn. Mae'n ddyletswydd ar bob ysgol i ddiweddaru eu Cynllun Cydraddoldeb Strategol bob 4 blynedd, fel sy'n rhaid i'r Cyngor ei wneud. Credwn byddai'n fanteisiol i gael perthynas rhwng Cynllun Cydraddoldeb y Cyngor a rhai'r ysgolion unigol. Mae'r Awdurdod felly wedi cynnig 4 Amcan i'r ysgolion, sydd yn ymddangos yma fel pwyntiau gweithredu.

Mi fydd bob ysgol wedyn yn penderfynu os ydi'r amcanion yn addas iddyn nhw ac yn gweld beth fydd angen iddyn nhw ei wneud i ymateb i'r angen yn lleol. Mae croeso iddynt ychwanegu Amcanion lleol eraill hefyd.

Mae'r data sydd ar gael, er wedi dyddio braidd erbyn hyn, yn dangos fod problemau bwlio yn parhau, hefyd fod rhai carfannau yn tan-gyflawni o fewn y gyfundrefn addysg. Mae data mwy diweddar yn dangos fod plant a phobl ifanc yn cael problemau gyda llesiant a chyflyrau iechyd meddwl yn sgil Covid-19.

Mae rhai o'r pwyntiau gweithredu hefyd yn deillio o wybodaeth yng Nghynllun Gweithredu Cymru Gwrth-Hiliol. Ond rydym ni wedi penderfynu edrych ar y maes yn ei gyfanrwydd yn hytrach nag ar un nodwedd yn benodol.

Roedd ymateb gref i'r Amcan yma yn yr ymgynghoriad, gydag 86% yn cytuno neu gytuno yn rhannol. Roedd llawer o sylwadau wedi eu gwneud yn yr holiadur ac yn y cyfarfod, yn enwedig ynglŷn â bwlio. Mae newidiadau wedi eu gwneud yn sgil y sylwadau hynny a bydd eraill yn cael eu pasio ymlaen i'r ysgolion er mwyn gweithredu'n lleol.

Mae'r Amcan yma yn cyd-fynd ag Amcan 1 RhCSGGC, Gwella Canlyniadau mewn Cyrhaeddiad Addysg a Lles mewn Ysgolion.

Ydi'r Amcanion yn bodloni'r ddyletswydd gyffredinol?

Credwn fod yr amcanion yn rhoi sylw dyledus i dri nod y ddyletswydd gyffredinol.

Diddymu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithiol ac ymddygiad arall sydd wedi ei wahardd gan y Ddeddf.

Mae Amcan 1 yn sicrhau ein bod yn holi aelodau staff ynglŷn â gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth ac yn gweithredu yn unol ag unrhyw broblemau fydd yn cael eu amlygu. Mae Amcan 2 yn casglu gwybodaeth fydd yn ein helpu i dileu achos unrhyw wahaniaethu. Mae Amcan 3 a 4 yn sicrhau ein bod yn deg gyda bobl sy'n defnyddio ein gwasanaethau a 5 yn gwneud hynny'n benodol o fewn ysgolion.

Hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig berthnasol a'r rhai nad ydynt.

Mae hyrwyddo cyfle cyfartal yn golygu:

- Dileu neu leihau'r anfantais y mae pobl â nodweddion gwarchodedig yn ei hwynebu
- Cymryd camau i ddiwallu anghenion penodol pobl â nodweddion gwarchodedig
- Annog pobl â nodweddion gwarchodedig i gymryd rhan lawn ym mhob gweithgaredd, yn enwedig lle nad ydynt yn cael eu cynrychioli'n ddigonol

Pwrpas Amcan 1 yw dileu anfantais a denu ymgeiswyr â nodweddion gwarchodedig er mwyn iddynt gael cyfle cyfartal i geisio am swyddi, a wedyn i ffynnu o fewn ein gweithlu. Bydd y fforymau hefyd yn annog pobl i gymryd rhan yn natblygiad y sefydliad. Dim ond wrth gasglu gwybodaeth ddigonol fyddwn ni'n gwybod beth sydd angen i ni weithredu arno yn gyntaf. Bydd yn rhoi ffocws ar y materion allweddol sy'n effeithio ar y gwahanol nodweddion a'n caniatau i adnabod camau pellach allai ymdrin yn fwyaf effeithiol ag unrhyw anfantais. Mae Amcanion 3, 4 5 yn sicrhau ein bod yn trin defnyddwyr gwasanaeth yn unol â'u hanghenion er mwyn rhoi'r siawns i bawb brofi'r un canlyniadau a'u hannog i gymryd rhan

Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Mae meithrin perthynas dda yn golygu cymryd camau i leihau rhagfarn a chynyddu dealltwriaeth rhwng gwahanol grwpiau o bobl.

Dylai bob un o'n amcanion wneud hyn, trwy sicrhau tegwch. Yn benodol, bydd sicrhau gwell cynrychiolaeth o'r gymdeithas o fewn ein gweithlu yn ei gwneud yn haws i bobl uniaethu â'r Cyngor (Amcan 1). Bydd Amcanion 3, 4 a 5 yn sicrhau fod pobl yn cael gwasanaethau sy'n eu siwtio, ac yn addas iddynt eu defnyddio.

Gweler hefyd Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb, yr Iaith Gymraeg a'r Ddyletswydd Economaidd Gymdeithasol.

Sut ydym ni am fonitro cynnydd ar yr amcanion?

Ein bwriad ar ôl cyhoeddi'r Cynllun fydd creu Cynllun Gweithredu cynhwysfawr er mwyn adnabod yr union waith fydd angen i ni ei wneud i gyflawni'r Amcanion. Bydd y Cynllun Gweithredu yma'n hyblyg a byddwn yn ei addasu wrth symud ymlaen er mwyn ateb i unrhyw faterion sy'n codi. Felly hefyd yr asesiadau effaith Amcan unigol fydd yn cyd-fynd ag o.

Y drefn monitro yn fewnol fydd adrodd i'r Aelod sy'n gyfrifol am gydraddoldeb fel rhan o'r drefn Adrodd ar Berfformiad fel un o brosiectau Cynllun y Cyngor. Byddwn hefyd yn creu Adroddiad Blynyddol fydd yn mynd i sylw Cabinet y Cyngor ac yn gael ei gyhoeddi ar gyfer y cyhoedd.

Byddwn yn addasu'r Asesiad Effaith yn ôl yr angen hefyd.

Fel rydym wedi sôn eisoes, cam ar y daith ydi'r amcanion yma ac mae'n debygol iawn y bydd y themâu sydd yma yn parhau i'r cyfnod nesaf, gan ei fod yn waith hir-dymor.

Materion ychwanegol

Mae canllawiau'r ddyletswydd benodol yn gofyn i ni sôn yn benodol am rai materion eraill o fewn y Cynllun Cydraddoldeb. Mae yna ystyriaethau pellach o dan ddeddfwriaeth arall hefyd.

Oes gennym ni drefniadau i nodi a chasglu gwybodaeth am gydraddoldeb?

Er fod casglu gwybodaeth, yn enwedig o ymgysylltu, wedi bod yn rhan o Gynllun 2020-24, rydym wedi penderfynu ei roi fel amcan yn yr un presennol hefyd gan fod gwaith pellach i'w wneud. Rydym eisiau sicrhau fod digon o wybodaeth ar gael yn hawdd i swyddogion pan yn gwneud asesiadau effaith, er mwyn sicrhau fod sylw dyledus yn cael ei roi i 3 nod y ddyletswydd gyffredinol (gweler uchod). Rydym hefyd eisiau sicrhau fod defnydd da yn cael ei wneud o'r wybodaeth a gesglir.

Rydym eisoes yn casglu gwybodaeth am wahaniaethau tâl yn ymwneud â nodweddion gwarchodedig ac yn ei gyhoeddi'n flynyddol. Rydym hefyd yn gwneud awdit ar fwlch tâl ar sail rhyw bob tair blynedd.

Fel rhan o Rwydwaith Cydraddoldeb Sector Gyhoeddus Gogledd Cymru rydym wedi comisiynu'r ddogfen "Cydraddoldeb yng Ngogledd Cymru: Dogfen Ddata a Thystiolaeth" Linc gan ein Gwasanaeth Data a Gwybodaeth, sy'n dod a gwybodaeth eang at ei gilydd.

Sut ydym ni'n asesu effaith a monitro effaith wirioneddol a pharhaus ein polisïau a ffyrdd o weithio?

Roedd Amcan penodol ar asesu effaith yng Nghynllun 2020-24. Yn ystod y cyfnod yna mae RhCSGGC, sef grŵp swyddogion cydraddoldeb Gogledd Cymru, wedi creu ffurflen gynhwysfawr yn cynnwys yr effaith ar faterion cydraddoldeb (nodweddion gwarchodedig a nodau'r ddyletswydd gyffredinol), yr iaith Gymraeg a'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol. Rydym ni wedi mabwysiadau'r ffurflen hwnnw, gyda newidiadau lleol, fel ein templed asesu effaith ni. Mae cryn waith wedi ei wneud i'w roi ar ffurf electroneg ac ar ddiwedd y cyfnod roedd y ffurflen newydd yn cael ei peilota. Byddwn yn ei

rowlio allan ar draws y Cyngor ar ddechrau cyfnod y Cynllun yma gan ei hyrwyddo drwy amrywiol ffyrdd, gan gynnwys hyfforddiant.

Rhan bwysig o'r ffurflen yma yw'r cynllun gweithredu ar gyfer monitro sydd ar y diwedd y ffurflen. Mae'n bosib tybio effaith, a, trwy ofyn i bobl â phrofiad bywyd mi allwn wneud ein hynny'n eithaf fanwl gywir ar adegau, ond dim ond pan mae'r polisi neu ffordd o weithio yn ei le fyddwn ni'n gweld pob effaith. Mae felly'n sylfaenol i wirio fod yr effaith fel roeddem ni wedi tybio.

Sut fyddwn ni'n hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth o'r dyletswyddau cyffredinol a phenodol ymysg y gweithlu?

Mae hyfforddiant yn bwynt gweithredu o fewn dau o'r amcanion, sef Amcan 1 ac Amcan 3. Bydd wrth gwrs yn cynnwys dealltwriaeth o'r dyletswyddau.

Beth yw'r effaith ar yr iaith Gymraeg?

Mae'n ofynnol arnom, dan Rhan 4 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 i ystyried effeithiau'r Amcanion ar gyfle pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac i sicrhau nad ydym yn trin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg,. Mae'r gwaith sydd wedi ei nodi yn Amcan 1 i edrych ar y gofynion mewn swyddi ac i greu fforwm staff yn cynnwys elfennau ieithyddol, ac yn golygu gwell dealltwriaeth o fewn y Cyngor a'r gymuned yn fwy eang am ofynion ieithyddol wrth recriwtio a chyfrifoldebau statudol y Cyngor dan y Safonau. Hefyd y gwaith i wella ein gwefan yn Amcan 3. Am fwy o wybodaeth gweler yr Asesiad Effaith

Ydi'r Amcanion yma yn cydymffurfio gyda dyletswyddau'r Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015?

Y nod llesiant dan sylw yma yw "Cymru Sy'n Fwy Cyfartal" gan mai dyma bwrpas y gwaith yma. Bydd hefyd yn cyfrannu tuag at Cymru lewyrchus, oherwydd y bydd yn gwella sefyllfa pobl â nodweddion cydraddoldeb; a Cymru o gymunedau cydlynnus, ble mae pobl a gwahanol nodweddion gwarchodedig yn cael gwell tegwch. Mae'r 5 ffordd o weithio yn cael eu diwallu yma hefyd. Am fwy o wybodaeth gweler yr Asesiad Effaith.